

ADVENDIAJA NELJAS PÜHAPÄEV AD 2025

Hb 6:13–19 (1Ms 21:1–7; Mt 1:18–24)

13 Kui Jumal Aabrahamile töötas, siis Ta vandus iseenese juures, kuna Tal ei olnud kedagi suuremat, kelle juures vanduda.

14 Ta ütles: «Tõesti, õnnistades õnnistan ma sind ja rohkendades rohkendan ma sind!»

15 Ja nõnda, olles pikameelne, koges ta töötuse täitumist.

16 Inimesed vannuvad ju kellegi suurema juures, kui nad ise on, ja vanne on neile kinnitus igasuguse vastuvaidlemise lõpetamiseks.

17 Just seepärast, et Jumal tahtis töötuse pärijaile veel selgemini näidata oma nõu kõikumatust, kinnitas Ta seda vandega,

18 et kahe kõikumatu tõsiasja läbi, milles on võimatu Jumala valelikkus, saaksime mõjuvat julgustust meie, kes oleme rutanud kinni haarama antud lootusest,

19 mis on meie nagu hinge ankur, kindel ja kinnitatud. See ulatub vahevaiba taha sisimasse,

[20 kuhu Jeesus, meie eeljooksja, on läinud sisse meie heaks, saades Melkisedeki korra järgi igavesti ülempreestriks.]

Aabrahamile töötust andes vandus Jumal ju – kuna Tal ei olnud kellegi suurema juures vanduda – iseenese juures, üteldes: «Tõesti, õnnistades õnnistan ma sind ja rohkendades rohkendan ma sind!» Ja nõnda, olles olnud pikameelne, sai ta töötuse kätte. Inimesed vannuvad ju tõepoolest suurema juures ja iga vaidluse lõpu kinnituseks on neile vanne. Nii on Jumal, tahtes töötuse pärijaile veelgi külluslikumalt näidata oma nõu muutumatust, kinnitanud seda vandega, et kahe muutumatu asja läbi, milles Jumala jaoks oli võimatu valetada, võiks meil olla vägev julgustus – meil, kes oleme põgenenud kinni haarama meie ette asetatud lootusest, mida me omame kui hinge ankrut, kindlat ja püsivat ja sisse minevat seespool vahevaipa olevasse, kuhu meie eest on sisse läinud eesjooksja, Jeesus, saades Melkisedeki korra järgi igaveseks ajaks ülempreestriks.

Sissejuhatus

Kirjas heebrealastele endas ei nimetata selle kirjutajat. Traditsiooniliselt on autoriks peetud apostel Paulust, kuid juba varakult on olnud neid, kes on selles kahelnud. Tänapäeval jäetakse Heebrea kirja autorlus lahtiseks, sageli seostatakse seda siiski Pauluse või tema koolkonnaga. Pauluse kõrval on kirja autoriks peetud ka näiteks Rooma Clemensit¹, Barnabast, evangelist Luukast, Apollost ja teisi. On üsna tõenäoline, et kiri pärineb esimese sajandi kuuekümnendate aastate esimesest poolest, s.t on kirjutatud enne Jeruusalemma templi hävitamist aastal 70. On ka autoreid, kes

¹ Seda võivad nii kinnitada kui ümber lükata Clemensi 1. kirjas sisalduvad otsesed või kaudsed Heebrea kirja tsitaadid, nt XXXVI peatükis.

seostavad Heebrea kirja keiser Domitianuse valitsemisajal (89–96) aset leidnud kristlaste tagakiusamisega.

Heebrea kirja eesmärgiks näib olevat taganemise või ükskõiksusse langemise ohus olevate kristlaste manitsemine ja julgustamine², tõenäoliselt olukorras, kus kas varasemalt kogetud või parajasti toimuv tagakiusamine on teravalt tõstatanud küsimuse kristliku usu juurde jäämise ja sellest tunnistuse andmise mõttekusest. Üheks väljapääsuks tagakiusamisest näib olevat olnud [vähemalt väliselt] tagasi pöördumine vanatestamentliku usu ja praktika juurde.

Kiri heebrealastele astub taolisele mõtteviisile jõuliselt vastu, näidates, et Vana Testament, iseäranis selle rituaalne praktika, oli vaid Kristuses teostunud lunastuse eelpilt ja ettekuulutus ning on sestpeale määratud lakkama. Kristus on tõeline ülempreester ning ainus ohver ja vahemees Jumala ja inimeste vahel – Temast loobumine ning vana usu ja vanade ohvrite juurde tagasi pöördumine tähendaks Kristuse jalge alla tallamist ja uuesti risti löömist ning kujutaks endast hukatuslikku viga, pattu, millele ei ole lepitust, kuna ainus võimalik Lepitaja on tagasi lükatud (Hb 6:4–6; 10:29).

Kristus ületab kõik, nii prohvetid (Hb 1:1–3), inglid (Hb 1:5–2:18) kui ka Moosese (Hb 3:1–6), samuti kõik Vana Testamendi ohvid (Hb 4–9), Ta pole mitte Aaroni soost või mõnest muust inimlikust suguvõsast preester, vaid sarnaselt Melkisedekile, kes on Tema eelkuju, ilma alguse ja otsata (Hb 7:3). Kristus on muutumatu, «seesama eile ja täna ja igavesti» (Hb 13), ning Tema lunastus- ja lepitusohver on lõplik: «Sest üheainsa ohvriga on Ta teinud pühitsetavad jäädavalt täiuslikuks.» (Hb 10:14)

Kristus on Jumala viimane sõna inimkonnale, Temas on kõik alguse saanud ja Temas viiakse kõik lõpule: «Jumal, kes muiste palju kordi ja mitmel viisil rääkis esivanematele prohvetite kaudu, on nüüd päevade lõpul meile rääkinud Poja kaudu, kelle Ta on seadnud kõigi asjade pärijaks, kelle läbi Ta on ka maailmad teinud, kes, olles Tema kirkuse kiirgus ja Tema olemuse kuju ning kandes kõiksust oma väe sõnaga, on pärast seda, kui Ta oli täide viinud pattudest puhastamise, istunud Ausuuruse paremale käele kõrgeimas taevas ning saanud ülemaks inglitest, kuivõrd Ta on pärinud neist ülevama nime.» (Hb 1:1–4)

Kristust kujutatakse Heebrea kirjas ka eeskuju ja julgustusena eriti neile, keda taga kiusatakse või kes on sattunud mõne muu kiusatuse küüsi: Ta on olnud kõiges kiusatud nagu meiegi ning just seetõttu suudab Ta inimesi mõista, neile andestada ja neid aidata (Hb 4:15).

² Vennad, ma kutsun teid üles, võtke heaks see julgustussõna! (Hb 13:22)

Kiri heebrealastele seostab kristlaseks olemise ja kristliku usu praktiseerimine nii isiklikus usus kindlaks jäämise kui ka ühise tunnistusega ja koguduse osadusega, kelle kooskäimisi ei tohi unarusse jätta (Hb 10:25). Kristlikus koguduses nähakse uut Jumala rahvast, Uue Lepingu rahvast, kes on puhastatud Kristuse vere piserdamisega ning kelle ühtekuuluvus ületab nii aja kui ruumi, kaasa arvatud tagakiusamised ja surma. Neile, kes usus kindlaks jäävad ja kannatusteski ei tagane, töötatakse rahu, mida on igatsenud ja mille poole on püüelnud kõigi aegade vagad, kellest paljusid tuuakse ka kristlastele kindlameelse usu eeskujuks (Hb 11).

Need, kes on kuulekad ja jäävad ustavaks, võivad teada, et «rahu Jumal, kes igavese lepingu verega on surnuist üles toonud lammaste suure Karjase, meie Issanda Jeesuse», valmistab neid «kõiges heas tegema Tema tahtmist» ja saadab korda, «mis on Tema silmis meelepärane» (Hb 13:20j).

Kiri heebrealastele on nii teoloogiline kui kirjanduslik meistriteos, mida ei tohi mingil juhul taandada vaid heebrea päritolu lugejaile mõeldud apologetiliseks või pelgalt Vana Testamendi kommentaariks mõeldud kirjutiseks, vaid mille keskseks sõnumiks on tunnistus Kristuse ainulaadsest ja täiuslikust ohvrast, mille kaudu on kõigile neile, kes Temasse usuvad ja Talle ustavaks jäävad, avatud ligipääs «Siioni mäe juurde ja elava Jumala linna, taevase Jeruusalemma juurde» (Hb 12:22).

Keelelisi märkuseid

Aabrahamile – τῶ...Ἀβραάμ – nimi Ἀβραάμ – heebrea keeles אַבְרָהָם – tähendab «paljude [rahvaste] isa».

Töotas – ἐπαγγελάμενος – sõna ἐπαγγέλλομαι tähistab millegi tegemise [avalikku] väljakuulutamist, töotamist.

Õnnistades õnnistan – εὐλογῶν εὐλογήσω – sõna εὐλογέω tähendab «head soovima», «õnnistama», «õnnistust paluma», ka «[õnnelikuks] kiitma», «ülistama». Esimene verb on siin oleviku, teine tuleviku ajavormis.³

Olles pikameelne – μακροθυμίας – sõna μακροθυμέω – «pikameelne olema» – tähendab sõnasõnalt: «pikalt kannatama».

Koges ta töotuse täitumist – ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας – sõnasõnalt: «sai töotuse kätte», «omandas töotuse».

³ 1739. aasta Piiblis on see lause tõlgitud: «Töest ma tahhan sind wägga õnnistada, ja sind wägga siggitada.»

Tahtis – βουλόμενος – sõna βούλομαι tähendab «[midagi kindla eesmärgi/kavatsusega] tahtma».

Pärijaile – τοῖς κληρονόμοις – sõna κληρονόμος koosneb kahest sõnadest κληρὸς – «liisk», «liisuoja» – ja νόμος – «seadus», «korraldus», «asjakorraldus».

Näidata – ἐπιδείξει – sõna ἐπιδείκνυμι tähendab «esile tooma», «esitlema», «demonstreerima», «tõestusmaterjali esitama».

Kinnitas – ἐμεσίτευσεν – sõna μεσιτεύω tähendab eeskätt «vahendama», ka «[midagi oma isikuga] tagama/kinnitama».

Julgustust – παράκλησις – sõna παράκλησις tuleneb verbist παρακαλέω – «manitsema», «noomima», «julgustama», «lohutama», «trööstimine», ka «tungivalt paluma», «anuma» – ning tähendab siin «lohutust», «troost».

Kes oleme rutanud – οἱ καταφυγόντες – sõna καταφεύγω tähendab «ära põgenema», «varju alla põgenema».

Kinni haarama – κρατῆσαι – sõna κρατέω – «kinni võtma», «kinni hoidma», «[oma kätte] võtma», «kinni haarama» – üheks kaastähenduseks on millegi võtmise või hoidmisega kaasnev või selle aluseks olev meelevald, omandiõigus.

Hinge – τῆς ψυχῆς – sõna ψυχή tähendab eeskätt «hing», samuti «elujõud», ka «elu».

Jeesus – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יהושע ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Melkisedeki – nimi Μελχισέδεκ – מלכישדק – tähendab «õiguse kuningas».

Igavesti – εἰς τὸν αἰῶνα – sõna αἰών tähistab eeskätt lõputust, igavikku, aga seda võidakse kasutada ka teatud ajastu, eeskätt pikema, inimlikult isegi tajumatult pika ajavahemiku kohta.⁴

Ülempreestriks – ἀρχιερεὺς – sõna ἀρχιερεὺς koosneb sõnadest ἀρχή – «algus», «esimene», «ülem» – ja ἱερεὺς – «preester», «pühamees», mis omakorda tuleneb sõnast ἱερός – «pühitsetud», «püha», «Jumalale kuuluv».⁵

⁴ Vrd «eoon» – geoloogilise ajaarvamise suurim ühik (arhaikum, proterosoikum, fanerosoikum).

⁵ Eestikeelne sõna «preester» tuleneb sõnast πρεσβύτερος – «vanem», «kogudusevanem».

Sisuline analüüs

Heebrea kirja viies peatükk kõneleb Jeesusest kui suurest ülempreestrist Melkisedeki korra järgi – ülempreestrist, kes on saanud «igavese pääste toojaks kõigile, kes on Talle kuulekad» (Hb 5:9). Heebrea kirja kuues peatükk algab tõsise hoiatusega taganemise eest. Hoiatusega kaasneb julgustus, mille aluseks on lootus Jeesuse toodud päästele, kusjuures pääsemise võimalus on isegi neil, keda ähvardavad küll juba kõhklused, ent kes pole siiski veel lõplikult järele andnud ega usust ja Jumalale meelepärasest eluviisist taganenud: «Me oleme aga veendunud, armsad, et teie puhul on lugu parem ja pääste võimalik, kuigi me räägime nõnda. Sest Jumal ei ole ülekohtune, nii et Ta unustaks ära teie teo ja armastuse, mida te olete osutanud Tema nimele, kui te aitasite pühasid ja aitate veelgi. Me ihkame aga, et igaüks teist osutaks sedasama agarust lootuse kinnitamiseks kuni lõpuni, et te ei jääks loiuks, vaid võtaksite eeskujuks neid, kes pärivad töötused usu ja pika meele tõttu.» (Hb 6:9–12)

Siin nimetatud töötustest osa saamiseks on vaja pikka meelt, kannatlikkust, püsivust, vastupidavust ja kindlameelsust. Näitena nimetatakse Aabrahami, kes on sobivaks eeskujuks ka seetõttu, et paljud töötused, mille pärijaiks on Jeesuse lunastatud, olid algselt antud just Aabrahamile.

Aabrahamist saab suure rahva, koguni paljude rahvaste esiisa:

«Ma teen sind suureks rahvaks ja õnnistan sind, ma teen su nime suureks, et sa oleksid õnnistuseks!» (1Ms 12:2)

«Vaata, mu leping sinuga on, et sina saad paljude rahvaste isaks. Sinu nime ei hüüta siis enam Aabramiks, vaid su nimi olgu Aabraham, sest ma teen sind paljude rahvaste isaks! Ma teen sind väga viljakaks ja lasen sind rahvaiks saada, kuningadki põlvnevad sinust. (1Ms 17:4–6)

Kõiki rahvaid ja sugupõlvi õnnistatakse Aabrahami nimel:

«Siis ma õnnistan neid, kes sind õnnistavad, panen vande alla selle, kes sind neab, ja sinu nimel õnnistavad endid kõik suguvõsad maa peal!» (1Ms 12:3)

«Aabraham saab ometi suureks ja vägevaks rahvaks ja tema kaudu õnnistatakse kõiki maailma rahvaid.» (1Ms 18:18)

«Sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad, sellepärast et sa võtsid kuulda mu häält!» (1Ms 22:18)

Aabrahamile sünnib lihane poeg, ta pärija ja tema soo edasikandja:

«Ja Aabram ütles: «Vaata, mulle sa ei ole ihuvilja andnud, aga näe, minu kotas sündinu saab mu pärijaks.» Ja vaata, temale tuli Issanda sõna, kes ütles: «Tema ei ole sinu pärija, vaid see, kes tuleb välja su oma ihust, on su pärija.» Ja Ta viis tema õue ning ütles: «Vaata nüüd taeva poole ja loe tähti, kui sa suudad neid lugeda!» Ja Ta ütles temale: «Nõnda saab olema sinu sugu!»» (1Ms 15:3–5)

Jumal hoolitseb Aabrahami ja tema soo eest igavesti:

«Ma teen lepingu enese ja sinu vahel, ja sinu soo vahel pärast sind, igaveseks lepinguks sugupõlvedele, et ma olen Jumalaks sinule ja su soole pärast sind.» (1Ms 17:7)

Jumal töötab Aabrahamile ja tema järeltulijaile Kaananimaa:

«Ja Issand ilmutas ennast Aabramile ning ütles: «Sinu soole ma annan selle maa!»» (1Ms 12:7)

«Ma annan sinule ja su soole pärast sind selle maa, kus sa võõrana elad, kogu Kaananimaa, igaveseks omandiks. Ja mina olen neile Jumalaks!» (1Ms 17:8)

Kõigi nende töotuste krooniks on Jumala vanne Aabrahamile: «Ma vannun iseenese juures, ütleb Issand: sellepärast et sa seda tegid ega keelanud mulle oma ainsat poega, ma õnnistan sind tõesti ja teen su soo väga paljuks – nagu tähti taevas ja nagu liiva mere ääres – ja su sugu vallutab oma vaenlaste väravad! Ja sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad, sellepärast et sa võtsid kuulda mu häält!» (1Ms 22:16–18)

Jumal «vandus iseenese juures, kuna Tal ei olnud kedagi suuremat, kelle juures vanduda» (Hb 6:13). See tähendab, et Jumal on ise oma töotuste tagatiseks. See, et Jumal annab vandetöotuse, ei ole tingitud mitte sellest, et Tal oleks vaja otsida oma lubadustele mingit välist kinnitust – Jumal on tõde ja ka Tema sõna on alati tõde⁶ –, vaid sellest, et inimesed on niivõrd mõjutatud omaenda kõikuvast meelest, et ei suuda usaldada isegi Jumalat, kelle otsused ja töötused on alati kõikumatud.

Aabraham uskus Jumala töotusi ning oli pikameelne ja kannatlik: «Usus oli Aabraham kuulekas, kui teda kutsuti minema paika, mille ta pidi saama pärandiks, ja ta läks välja, teadmata, kuhu ta läheb. Usus ta asus elama töötatud maale otsekui võõrsile, elades telkides koos Iisaki ja Jaakobiga, kes olid sellesama töotuse kaaspärijad. Sest ta ootas kindlale alusele rajatud linna, mille meister ja ehitaja on Jumal. Usus sai isegi Saara väe suguvõsa rajamiseks ja seda eakusest hoolimata, sest ta pidas töotajat ustavaks. Seepärast ka sündis sellest ühestainsast, pealegi mehejõu kaotanud mehest hulga poolest nii palju järglasi nagu tähti taevas ja nagu liiva mere rannal, mida ei saa ära lugeda.» (Hb 11:8–12)

Veelgi enam, oma usukuulekuses sai Aabraham elavana tagasi oma ainusündinud poja, kelle ta arvas olevat määratud kindlasse surma: «Usus viis Aabraham, kui teda proovile pandi, ohvriks Iisaki; tema, kes oli saanud töötused, oli valmis ohverdama oma ainusündinu; tema, kellele oli öeldud: «Sinu sugu loetakse Iisakist.» Sest ta arvestas, et Jumal võib ka surnuist üles äratada, seepärast ta saigi tema tagasi ettetähenduseks.» (Hb 11:17–19) Just pärast seda läbikatsumist andis Jumal Aabrahamile vande, mida parafrasib ka Heebrea kiri: «Tõesti, õnnistades õnnistan ma sind ja rohkendades rohkendan ma sind!» (Hb 6:14; vrd 1Ms 22:17)

Aabrahami tõelise usukindluse eeskujuks tuues näitab Heebrea kiri siiski, et meil pole põhjust teda (nagu ka teisi usukangelasi) kadestada, kuna kõik see, mis sai osaks

⁶ «Iga teie «jah» olgu «jah» ja iga «ei» olgu «ei», aga mis üle selle, see on kurjast.» (Mt 5:37); «Jumala töötused, millised iganes need olid, on Kristuses «jah».» (2Kr 1:20)

Aabrahamile, sündis ettetähdendusena ning talle antud töotuste tõeline täitumine, mis on saanud alguse ja viiakse lõpule Kristuses, seisab veel ees.

«Need kõik surid uskudes, saamata kätte töotusi, vaid nähes ja tervitades neid kaugelt. Ja nad tunnistasid end olevat võõrad ja majalised maa peal. Kuid kes selliselt kõnelevad, annavad mõista, et nad otsivad kodumaad. Kui nende meeles oleks olnud maa, kust nad olid välja läinud, küllap neil oleks olnud aega pöörduda tagasi. Ent nüüd nad ihkavad paremat, see tähendab taevast kodumaad. Seetõttu ei ole Jumalal nende pärast häbi lasta ennast hüüda nende Jumalaks, kuna Ta on valmistanud neile linna. Ja kuigi nad kõik said oma usu läbi tunnistuse, ei saanud nad kätte töotust, sest Jumal on midagi paremat näinud ette meile, nii et nemad ilma meieta ei saaks täiuslikuks.» (Hb 11:13–16.39–40)

«Sest kui Joosua oleks nad viinud hingamisse, siis ta ei oleks rääkinud pärast seda ühest teisest päevast. Nii on siis Jumala rahva hingamisaeg alles ees.» (Hb 4:8j)

«Sest meil pole siin jäädavat linna, vaid me taotleme tulevast.» (Hb 13:14)

Nii Jumala vanne Aabrahamile kui kõik teised lunastusloomised töötused Pühakirjas on täidetud Jeesuses Kristuses, kes on saanud «Melkisedeki korra järgi igavesti ülempreestriks» (Hb 6:20). Tema on meie suur ülempreester, kes on meie eesjooksjana «läinud sisse meie heaks», «vahevaiba taha sisimasse» (Hb 6:19j) – «mitte sikkude ja vasikate verrega, vaid iseenda verrega, minnes ühe korra kõige pühamasse paika, saavutas Ta meile igavese lunastuse» (Hb 9:12), kusjuures pühamuks, kus Kristus ennast meie lunastuseks ohverdas, ei ole mitte Jeruusalemma tempel ega isegi selle pühim osa, vaid taevas: «Kristus ei läinud ju kätega tehtud kõige pühamasse paika kui tõelise paiga eelkujusse, vaid taevasse enesesse, esindama meid nüüd Jumala palge ees.» (Hb 9:24)

Nii on meilgi «Jeesuse vere varal julgus sisse minna kõige pühamasse paika» (Hb 10:19). Me oleme sellesse pühimasse paika rutanud – sõnasõnalt tõlkides: põgenenud – otsekui tõelisse pelgulinna⁷, haarates kinni meie ette seatud lootusest nagu ankrust, mis aitab meil paigale ja püsima jääda, hoides meid triivimast, s.t taganemast ja langemast. See lootus ei ole rajatud aga mitte meie tublidusele ega pühendumusele – kuigi Jumala töotustest osa saamiseks on vaja pikka meelt, püsivust ja kannatlikkust –, vaid meie lootus saab oma jõu ja väe Jumala muutumatust, kindlast sõnast ja Tema töotustest, mis kõnelevad mitte meie, vaid Jumala täiuslikust pühendumisest meie päästmisele.

Aabrahamile ja tema kaudu kõigile Jumala töotuste pärijaile vannet andes kinnitab Jumal oma nõu ja kavatsuse muutumatust ja kõikumatust. Originaalis kinnitamise kohta kasutatud sõna μεσιτεύω tähendab «vahendama» ja «oma isikuga tagama» – just

⁷ «Teie olete tulnud Siioni mäe juurde ja elava Jumala linna, taevase Jeruusalemma juurde ja kümnete tuhandete inglite juurde, esikpoegade koguduse juurde, kes on kirja pandud taevas, ja Jumala, kõikide kohtumõistja juurde, ja täiuslikuks saanud õigete vaimude juurde, ja uue lepingu vahemehe Jeesuse juurde, ja piserdamisvere juurde, mis kõneleb paremini Aabeli verest.» (Hb 12:22–24)

seda on Jumal teinud, kusjuures mitte ainult siis, kui Ta andis Aabrahamile vandetootuse, vaid veelgi külluslikuma selgusega siis, kui Ta läkitas on ainusündinud Poja, kes «on pärast seda, kui Ta oli täide viinud pattudest puhastamise, istunud Ausuuruse paremale käele kõrgeimas taevas» (Hb 1:3).

Jeesus Kristus on igavene ülempreester Melkisedeki korra järgi, tõeline Õiguse ja Rahu kuningas (Hb 7:2), kes suudab «päriselt päästa neid, kes tulevad Jumala ette Tema läbi» (Hb 7:25). Jeesus on «uue lepingu vahemees selleks, et kutsutud – kui Tema surm oli saanud lunastuseks esimese lepingu aegsetest üleastumistest – saaksid kätte igavese pärandi tootuse» (Hb 9:15). See on mõjuvaim ja vägevaim julgustus, milles pole mingit põhjust kahelda, kuna pole võimalik, et Jumal oleks valelik. See on lootus, mille juurde võime täie julgusega põgeneda ja millest võime täie kindlusega kinni haarata.

Jutluseks

Advendiaja neljanda pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Issand on lähedal». Sissejuhatav tekst nimetab, et see pühapäev «on pühendatud Jeesus-last ootavale Maarjale, Issanda emale». Evangeelium (Mt 1:18–24) keskendub vähemalt väliselt õigupoolest rohkem Joosepile kui Maarjale, kuid selle tegelikuks keskpunktiks ei ole ei Joosep ega isegi mitte Maarja, vaid «temas sündinu», s.t neitsi üsas inimeseks saanud Jumala Poeg. Kogu Matteuse evangeeliumi esimese peatüki, nagu ka pühapäeva Evangeeliumi, keskseks sõnumiks on tunnistus Jeesusest Kristusest kui tõelisest inimesest ja tõelisest Jumalast, kelles on täidetud nii Aabrahamile antud kui hilisemad tootused ning kes on tulnud, et päästa nii oma rahvas kui kogu inimkond nende pattudest.

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse advendiaja neljandal pühapäeval igal lugemisaastal ühte ja sama Evangeeliumi. Teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (1Ms 21:1–7) on Iisaki sündimise lugu. Nii Aabraham kui tema armastatud naine Saara olid igatsetud ja kauaoodatud poja sündimisel juba kõrges eas, laste saamiseks inimlikult võimetud, ja nii on Iisak selgelt Jumala kingitus ning tulevase suurima kingituse – Messia – eeltähis. Iisakist loetakse Aabrahami sugu ning Issanda tootust mööda õnnistavad Aabrahami soo nimel endid kõik maailma rahvad (1Ms 22:18; 26:4; 28:14). Apostel Paulus kinnitab, et kõik need, kes on Kristuses, on Tema läbi Aabrahami sugu ja talle antud tootuste pärijad (Gl 3:29).

Teise lugemisaasta Epistlikuks olev Heebrea kirja käsitus Jumala tootusest Aabrahamile ning kinnitus, et see tootus on vankumatult kindel, kuna Jumal andis selle omaenda nimel vandudes, julgustab meid panema oma lootust Jumalale, kelle jaoks valetamine on võimatu. See tähendab, et Jumala tootused täituvad igal juhul ning meile kingitud lootus on kindel nagu «hinge ankur» (Hb 6:19) Meie lootuse ja meie pääste tagatiseks on Jumal ise oma Pojas, meie Õnnistegijas Jeesuses Kristuses, kes on läinud «vahevaiba

taha sisimasse», saades «Melkisedeki korra järgi igavesti ülempreestriks» ning tuues ennast meie eest lepitus- ja lunastusohvriks.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Heebrea kiri on mõeldud kristlastele, kelle usku ohustas ühelt poolt tagakiusamine, teisalt aga ahvatlus maailmaga muganduda, loiuks muutuda ja viimaks Kristusest tunnistuse andmise asemel Temast taganeda. Selles osas ei ole paari tuhande aasta jooksul kuigi palju muutunud: ka meid ähvardavad samad ohud. Aga samamoodi kehtivad meie puhul Jumala töötused ning seesama kinnitus, mida kuulsime tänases Epistlis: kui me jääme kindlaks, kui me ei kaota julgust, siis ootab meid ees imeline, ülisuur tasu – hingeõndsus ja igavene elu.
2. Muidugi ei ole see mitte meie, vaid Jumala enda «tasu», mille on meile kätte võitnud Kristus oma ristiohvri läbi: Tema vere varal on meil julgus astuda Jumala ette, minna sisse kõige pühamasse paika (vrd Hb 10:19); see on Tema õigus, mis teeb meid Jumalale meelepäraseks; Tema on meie ainus, tõeline ja igavene elu. Kui me jääme Temasse, siis on Jumalal meist hea meel ning siis ei kuulu me mitte nende hulka, kes taganevad hukatuseks, vaid nende hulka, kes usuvad ja päästavad oma hinge. Nagu Jumal on kindel ja muutumatu, nii on ka Tema töötused kõikumatud – me võime täie julgusega teada, et meie lootus Temale on otsekui ankur, mis ei lase meil triivima minna ega hukkuda.
3. Meie lootuse ja hingeõndsuse allikaks on Jumala ainusündinud Poeg, kelle inimesekssaamist me peagi pühitseme. Jumal julgustab meid mitmel erineval viisil⁸, ja nii on ka peatsed jõulud kinnituseks sellest, kui väga Ta meist hoolib ja kui väga Ta tahab, et tuleksime tõe tundmisele ja pääseksime. Me võime olla kindlad, et nii, nagu Kristus tuli esimesel korral kogu maailma Päästjana, nii tuleb Ta aegade lõpul tagasi selleks, et päästa need, kes Teda ootavad. Millal see sünnib, seda me ei tea, kuna «Inimese Poeg tuleb tunnil, mil te ei arvagi» (Lk 12:40), ent me teame, et see sünnib, sest nii on Ta ise töötanud. Meil ei ole vaja karta, me võime olla julged, sest me teame, et Tema ise tuleb ja päästab meid (vrd Js 35:4).

⁸ «Jumal, kes muiste palju kordi ja mitmel viisil rääkis esivanematele prohvetite kaudu, on nüüd päevade lõpul meile rääkinud Poja kaudu.» (Hb 1:1j)